

ПОКАЗНИКИ ТРАНСКОРДОННОГО ТУРИЗМУ УКРАЇНИ ТА ПОЛЬЩІ

¹Бучко Ж.І., ²Меленко Я.І.¹Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича²Туристичне агентство "Чернівецьке екскурсійне бюро"

Досліджено процеси та динаміку транскордонного співробітництва України та Польщі в галузі туризму. Основна увага приділена аналізу динаміки туристичних потоків між Україною та Польщею впродовж останніх десяти років. Проаналізовано показники виїзного та в'їзного туризму України та Польщі, визначені пріоритетні країни-дестинації за обома показниками та сучасні тенденції на ринку туристичних послуг у рамках транскордонного співробітництва. Визначено основні перешкоди, перспективи та переваги транскордонної співпраці між Україною та Польщею в галузі туризму.

Ключові слова: транскордонний туризм; транскордонне співробітництво; євро регіон; туристичні потоки; в'їзний туризм, виїзний туризм, туристична дестинація.

Актуальність дослідження зумовлена зростанням туристичних потоків між Польщею і Україною. Цьому сприяють як певні об'єктивні фактори (спільний кордон, родинні зв'язки тощо), так і попит на «нове і незнайоме». Також Польща є країною-посередником в процесі інтеграції України в ЄС, а це означає, що на шляху до вступу України у європейське співтовариство саме Польща представляє інтереси України і бере найактивнішу участь в удосконаленні усіх напрямів державної політики України, в тому числі й у сфері туризму.

Трансдордонна співпраця в сфері туристичної індустрії України та Польщі є фундаментом для запозичення досвіду організації туризму європейських країн, які вже сьогодні отримують значні надходження від надання послуг іноземним туристам. Взаємодія Польщі і України в галузі туризму постійно зростає, тому загальний аналіз тенденцій на ринку туристичних послуг у рамках трансдордонного співробітництва вимагає системного і детального аналізу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питання трансдордонного співробітництва України й Польщі в галузі туризму досліджували українські та польські вчені. Кузик С. та Литвин Д. [5] зокрема вивчали особливості використання в туризмі історико-культурних ресурсів українсько-польського прикордоння. Біланюк О.П. досліджував сучасний стан та перспективи розвитку міжнародного туризму в українсько-польських відносинах [1]. Роль трансдордонного співробітництва у розвитку українсько-польських відносин в галузі туризму докладно висвітлили Гришко Р. О. [3] й Дубович І.А. [4] В основі українсько-польської співпраці в галузі туризму лежить Польсько-українська стратегія співробітництва на 2007-2015рр., в якій зазначено, що українсько-польський трансдордонний регіон відрізняється високою природно-культурною цінністю, що створює можливості для розвитку туристичної і рекреацій-

ної діяльності. [8, с. 117]. Оцінці туризму у Стратегії відводиться окремий розділ. Туризм також визначений одним із пріоритетних напрямів співробітництва (Пріоритет 3. Підтримка розвитку туризму та охорона культурної спадщини) [8, с. 143]. Zuchon К. досліджував культурні детермінанти та трансдордонне співробітництво Польщі з Україною [14]. Miszczuk А. [10] зосередив увагу на міжнародних зв'язках українсько-польського прикордоння. Розвиток та подальша активізація трансдордонного співробітництва за участю України й Польщі потребує систематизації та дослідження стратегічних можливостей і загроз співпраці.

Метою дослідження є виявлення тенденцій на ринку українсько-польського трансдордонного туризму, що передбачає аналіз статистичних показників українсько-польських туристичних потоків шляхом виокремлення основних країн-постачальників в'їзного туризму та основних країн-дестинацій виїзного туризму Польщі та України.

Виклад основного матеріалу. Українсько-польське партнерство в галузі туризму займає важливе місце у трансдордонному співробітництві. Польща проводить ефективну політику у сфері туризму, має дієві механізми її реалізації, в основі яких лежить належне нормативно-правове та інституційне забезпечення. Така політика Польщі за оцінкою Всесвітньої туристичної організації сприяє позитивній динаміці туристичних прибуттів і надходжень. Розглянемо ці показники на прикладі Польщі.

Виїзний туризм Польщі

Виїзний туризм за межі держави завжди є пасивним, оскільки пов'язаний із вивозом грошей (валюти) до іншої держави. Питання виїзного туризму стосується розгляду переваг туристично-рекреаційних ресурсів та інфраструктури країн-дестинацій, які обирають туристи.

З точки зору витрат часу, коштів, деякої спільності історичного розвитку та культурних цінностей виїзди поляків з туристичною метою

спрямовані на європейські країни, в тому числі і на Україну. Розглянемо основні напрямки виїзного туризму громадян Польщі в інші країни (Табл. 1.). Найчастіше поляки виїжджають до Німеччини. Це можна пояснити значною протяжністю кордону між країнами, а також давніми родинними зв'язками німців і поляків. Варто зазначити, що в проміжку між 2005-2011 рр. спостерігається спад виїздів до Німеччини, що не характерно для 2012 р., коли в порівнянні з 2011 р. кількість виїздів збільшилась удвічі – 2,55 млн. [13].

Варто зазначити, що сума візитів до поданих в Табл.1. країн є більшою, ніж кількість туристичних виїздів: частина туристів-громадян Польщі відвідали дані країни під час однієї подорожі, а також дані стосуються мешканців Польщі, включаючи дітей до 14 років.

Найменш активними поляки були у 2005 р. – 6,2 млн. виїздів з поступовим зростанням у наступних роках. Таку тенденцію можна пояснити політичними перетвореннями Польщі. У 2004 р. Республіка Польща стала членом Європейського Союзу, а у 2007 р. держава підписала Шенгенську угоду. Відміна паспортного митного контролю та впровадження безвізового режиму для країн-членів Шенгенської угоди безумовно стало приводом для підвищення показників міжнародного виїзного туризму поляків.

Найактивніше виїжджали поляки у 2013 р. – 11,4 млн. виїздів (збільшення майже на 5 млн. у порівнянні з 2005 роком). Найбільший спад зафіксовано між 2008-2009 рр. – зменшення на 1,3 млн. виїздів, що пояснюється загостренням світової економічної кризи. Таким чином, аналіз статистичних даних ще раз засвідчує вплив політичних і економічних факторів на коливання показників туристичних потоків.

Відтак можна зробити висновок, що поляки найчастіше відвідують: Німеччину, Чехію, Австрію, Італію, Голландію. Водночас, США, Білорусь, Росія, Данія, Болгарія є найменш популярними.

Аналізуючи діаграму, можна стверджувати, що відсоткова частка подорожей поляків в інші країни з туристично-рекреаційною ціллю є найбільшою (49% у 2011 р. і 43% у 2012 р.). Друге та третє місце поділяють «службова» та «відвідування близьких». Отже, Польща відноситься до країн, які займають вагоме місце в постачанні туристів на ринок міжнародного туризму.

В'їзний туризм Польщі

У зв'язку з приєднанням Польщі до Шенгенської зони, тобто скасування паспортного митного контролю на внутрішніх кордонах і відміною контролю за перетином повітряного кордону починаючи з 30 березня 2008 р. Прикордонна

Служба Польщі фіксує пересування людей і транспортних засобів тільки на кордонах, які є зовнішнім кордоном Європейського Союзу, а саме на пунктах перетину з Росією, Білоруссю, Україною і частково на повітряних і морських переходах [12].

Серед відвідувачів Польщі, які проживають в межах Шенгенської зони, було зафіксований наступний рух туристів: Велика Британія – 321,2 тис. прибуттів (далі – пр.), Німеччина – 165,2 тис. пр., Ірландія – 102,0 тис. пр., США – 95,2 тис. пр., Ізраїль – 63,1 тис. пр., Литва – 49,9 тис. пр. та ін.

Найбільша чисельність перетину польського кордону іноземними туристами - на кордоні з Україною – 5 372,8 тис., що становить 49,9% від загальної кількості; на кордоні з Республікою Білорусь – 3 647,6 тис. (33,9%); на кордоні з Російською Федерацією – 68 тис. (6,2 %). Найчастіше іноземці користувались прикордонним переходом у Медиці (Medyka) – 1 786,4 тис., що становить 33,2% від загальної кількості переходів на українсько-польському кордоні. Друге місце займає перехід Корчова (Korczowa) – 1 049,7 тис. [12].

Відповідно до Табл. 2., перше місце за цілями відвідування іноземцями Польщі протягом 2005-2013 рр. поділяють службові та туристичні цілі, причому службові в деякій мірі випереджають туристичні. Цей факт можна пояснити тим, що Польща є членом низки міжнародних організацій – ООН, МВФ, Європейського Союзу, НАТО, ОБСЄ, Ради Європи тощо.

Причинами низького рівня розвитку іноземного туризму в Україні є внутрішні, суто галузеві, а також зовнішні, переважно загальноекономічні та політичні чинники. Тільки в результаті активної державної політики та узгоджених дій усіх органів державної та місцевої влади з розвитку туризму, зокрема в міжнародних транспортних коридорах, створення прийнятних і прозорих «правил гри», сприйняття міжнародного туризму як засобу інтеграції у світовий та європейський простір, а також як форми розвитку інтеграційних комунікацій туризм стане потужною індустрією, буде джерелом значних і стабільних надходжень до бюджетів, сприятиме розвитку суміжних галузей та регіонів відвідування, а також підвищенню іміджу України у світі.

Виїзний туризм України

Найбільше виїжджають українці до Росії та Польщі. Заключною в десятці найбільш відвідуваних українцями країн є Німеччина. Водночас слід зазначити, що динаміка виїздів до таких країн як Угорщина, Словаччина, Туреччина і Єгипет постійно зростають [9].

Останнім часом для сектора виїзного туризму характерна монополізація. Це стосується не лише

Таблиця 1

Віізди громадян Польщі в розрізі країн (2005-2013 рр. в млн.) (За матеріалами Інституту туризму Польщі)

№	Країна	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
1.	Німеччина	1,85	2,75	1,55	1,9	1,3	1,25	1,1	2,55	2,15
2.	ВБ	0,3	0,6	0,85	0,45	0,50	0,60	0,70	0,7	1,2
3.	Чехія	0,50	0,55	0,40	0,65	0,35	0,40	0,45	0,7	0,7
4.	Голландія	0,25	0,55	0,30	0,35	0,35	0,15	0,15	0,5	0,4
5.	Італія	0,55	0,45	0,35	0,45	0,65	0,55	0,40	0,8	1,1
6.	Словаччина	0,50	0,35	0,45	0,45	0,20	0,20	0,30	0,5	0,5
7.	Австрія	0,35	0,30	0,35	0,30	0,35	0,20	0,25	0,5	0,5
8.	Хорватія	0,25	0,25	0,25	0,30	0,30	0,30	0,35	0,35	0,8
9.	Франція	0,30	0,20	0,45	0,35	0,20	0,45	0,15	0,45	0,7
10.	Угорщина	0,15	0,20	0,15	0,20	0,10	0,10	0,10	0,35	0,2
11.	Україна	0,25	0,15	0,25	0,15	0,10	0,15	0,15	0,15	0,3
12.	Білорусь	*	*	*	0,15	*	*	0,15	*	*
13.	Литва	0,10	0,15	0,15	0,30	0,10	0,35	0,15	0,25	0,2
14.	Швеція	0,10	0,15	0,15	0,10	0,20	0,15	0,20	0,35	0,3
15.	Єгипет	0,10	0,15	0,15	0,25	0,25	0,30	0,30	0,35	0,2
16.	Туніс	*	0,15	*	*	0,10	0,15	0,10	0,1	*
17.	Бельгія	0,15	0,10	0,30	0,15	0,35	0,10	0,10	0,4	0,2
18.	Греція	0,15	0,10	0,15	0,30	0,15	0,30	0,30	0,25	0,55
19.	Іспанія	0,15	0,10	0,30	0,30	0,25	0,40	0,35	0,45	0,7
20.	США	0,10	0,10	*	*	*	*	*	0,1	0,1
21.	Туреччина	0,10	0,10	0,10	0,10	0,15	0,25	0,35	0,3	0,4
22.	Ірландія	*	0,10	0,15	0,25	0,20	0,10	0,10	0,15	*
23.	Болгарія	0,10	*	0,15	0,10	*	0,15	0,10	0,2	0,15
24.	Росія	*	*	*	0,20	*	0,10	0,10	*	0,05
25.	Данія	*	*	0,25	0,10	0,10	0,10	0,10	0,15	0,1
26.	Норвегія	*	*	0,15	0,10	*	0,10	0,10	0,15	0,3
	Разом віздрів туристів	6,2	7,3	6,9	7,6	6,3	7,1	6,7	10,7	11,4

* – менше 0,1 млн.

турецького та єгипетського напрямів, на яких халяйнують так звані оператори-масовики (TezTour, Turtess, Anex Tour, Pegas Touristik, Coral Travel, TUI Ukraine), які до своїх основних туристичних напрямів додали Хорватію, Чорногорію, Іспанію, Болгарію, але й новостворених суб'єктів туристичної діяльності. Це дає змогу компаніям бути задіяними не лише у високий сезон, а й протягом усього року.

Разом з тим, частка подорожей українців до європейських країн, попри візові бар'єри, вже впродовж понад 10 років коливається у межах 48-49% від загального числа віздрів українців за кордон [6].

У Таблиці 3 відображені показники візного туризму України за 2006-2014 р.р. Враховуючи складну ситуацію на сході України, що має місце з початку 2014 р. і включивши показники даного року до нашого дослідження, можна прослідкувати вплив безпеки на обмін міжнародними туристичними потоками.

За даними Таблиці 3, частка туристів від загальної кількості громадян, які виїжджали за кордон, є зовсім малою. До прикладу у 2006 році з

16, 8 млн. було зафіксовано лише 868 тис., а у 2013 р., коли віздрів було найбільше – 23,7 млн. – туристів-громадян України було 2,5 млн. Це показує, що лише невелика частина українських громадян виїжджають за кордон із туристичною ціллю. Військовий ж конфлікт на сході країни відбивався на структурі туристичних подорожей громадян України – зафіксовано зменшення віздрів майже на 0,5 млн. осіб.

Якщо говорити про топові позиції у рейтингу віздрів напрямків для українських туристів, то до десятки входять наступні країни: Росія, Польща, Білорусь, Молдова, Угорщина, Румунія, Туреччина, Словаччина, Єгипет та Німеччина (Рис. 2). Значний перелом спостерігався у 2009 р. коли візди зменшились практично вдвічі. Причиною такої тенденції стало набрання обертів Світової економічної кризи.

Варто зазначити, що перше місце починаючи з 2006 року займали візди в Росію. Однак в 2012 р. ситуація змінилась і українці надали перевагу Польщі. Відтак, показник 4,6 млн. осіб у 2014 році є найменшим показником віздрів українців в Росію, бо навіть у 2009 р. було зафіксовано на 0,3 млн.

Головні цілі прибуття іноземців до Польщі в 2005-2013 рр. (у %) (За матеріалами Інституту туризму Польщі)

Цілі	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Службові	27	26	27	29	27	25	26	25	24
Туристичні	25	20	19	24	25	23	23	24	23
Відвідини родичів чи знайомих	17	16	16	16	18	18	19	18	16
Транзит	14	18	19	13	8	10	7	7	6
Покупки	8	13	12	13	8	10	11	11	20
Інші цілі	10	7	7	5	14	14	14	15	11

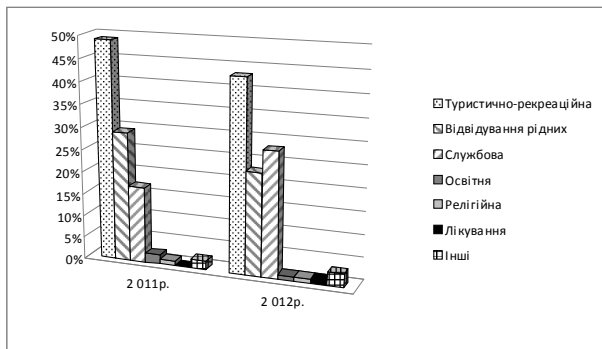

Рис. 1. Виїзди громадян Польщі в інші країни за цілями (2011-2012 рр.) (За матеріалами Інституту туризму Польщі)

більше виїздів. Беззаперечною причиною такого факту є загострення конфлікту на сході України, де проходить кордон із Російською Федерацією.

До Польщі у 2014 році в'їхало 7,6 млн. осіб, що є найбільшим показником в розрізі всіх країн за останні 9 років. Чисельність виїздів до решти зазначених країн практично незмінна. Різниця коливається від 0,1 до 0,5 млн. осіб.

Показники виїзного туризму за кордон в проміжку з 2007 по 2013 рр. стабільно зростають, оскільки найменша кількість туристів-громадян України була зафіксована у 2007 р. – 0,3 млн., а вже за один рік чисельність збільшилась майже на мільйон. Економічні процеси в світі стримали попит на виїзди за кордон і в Україні, але в наступні роки динаміка змінюється і максимальна чисельність виїздів спостерігалась у 2013 р. – близько 2,5 млн. осіб. Ці показники відображені на Рис. 3.

Таку тенденцію можна пояснити кількома причинами. По-перше, географічне положення України і її близькість до світових центрів туризму дозволяє українцям досить швидко і зручно дістатись до країни-дестинації. По-друге, рівень і якість туристичної інфраструктури України не задовольняє потреби вітчизняного туриста, який бажає відпочивати комфортно. По-третє, в Україні спостерігається невідповідність ціни та якості послуг. По-четверте, багато країн Причорномор'я

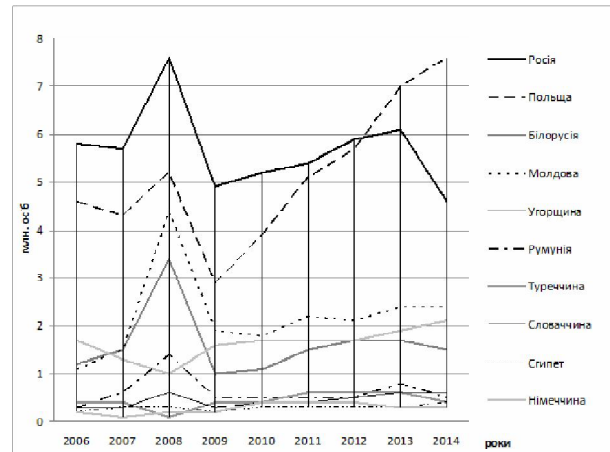

Рис. 2. Основні напрямки виїздів громадян України (2006-2014 рр.) (За матеріалами Адміністрації Державної прикордонної служби України)

останнім часом пропонують вигідні і цікаві пропозиції для туристів з СНД. Ці та багато інших факторів сприяють виїзду українського туриста на відпочинок за кордоном.

Аналізуючи структуру виїзного туризму за метою відвідування (Табл. 4), слід зазначити, що, незважаючи на загальне зростання кількості туристів у 2012-2013 рр., основною метою є приватні поїздки, частка яких продовжує зростати та перевищує 97 % (+2 % до рівня 2012р.). На частку організованих туристів у 2013 р. припадає лише 1,5 % туристів (-1,5 % до рівня 2012р.), що навряд чи є позитивним для турфірм. Частка службових поїздок за кордон у 2013 р. також знизилась – з 1,69 % у 2012 р. до 1,16 % у 2013 р..

Таким чином, в Україні відбувається зростання кількості індивідуальних туристів, що підтверджує глобальну тенденцію. Туристи стають самостійнішими, вірять у власні сили, адже з розвитком мережі Інтернет стало набагато простіше бронювати готелі та переїзди без допомоги посередників [7].

В'їзний туризм України

Україна завдяки ефективному використанню свого туристично-рекреаційного потенціалу може

Таблиця 3

Виїзний туризм України (в млн. осіб) (2006-2014 рр.) (За матеріалами Державної служби статистики України)

Рік	Кількість Громадян України, які виїжджали за кордон усього	Туристи-громадяни України, які виїжджали за кордон	Різниця
2006	16 875 256	868 228	16 007 028
2007	17 334 653	336 049	16 998 604
2008	15 498 567	1 282 023	14 216 544
2009	15 333 949	913 640	14 420 309
2010	17 180 034	1 295 623	15 884 411
2011	19 773 143	1 250 068	18 523 075
2012	21 432 836	1 956 483	19 476 353
2013	23 761 287	2 519 390	21 241 897
2014*	22 437 671	2 085 273	20 352 398

* Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції

увійти до числа туристично розвинених країн світу, але ситуація, яку спостерігаємо сьогодні, є інакшою: Україна навіть у порівнянні із нашими сусідами є менше задіяною в міжнародних туристичних прибуттях.

Аналізуючи таблицю, можна зазначити, що Україна не змогла утримати рекордні показники 2007 та 2008 рр., коли її відвідувало відповідно більше ніж 370 тис. іноземних туристів за рік. Відтак, через економічну кризу кількість подорожей до України скоротилася у 2009 р. до майже 282 тис., а загрози безпеці життя та здоров'ю – до рекордних 17 тис. осіб.

Варто зауважити також, що як і в ситуації з виїзним туризмом, частка власне туристів від загальної кількості приїжджиків суттєво відрізняється. До прикладу, у 2010 р. із 21 млн. прибуттів іноземців, туристами були тільки 335 тис., що свідчить про низьку цікавість іноземців до України як держави туристичної.

Найбільше Україна користується популярністю серед росіян, пік прибуттів з цієї країни припадає на 2011 р. – близько 11 млн. прибуттів. Наступна за Російською Федерацією Польща – максимальна кількість прибуттів з цієї країни зафіксована у 2008 р. – 5 млн. осіб. Серед інших – Молдова, Білорусь, Румунія, Угорщина, Словаччина.

Простежується поступове зростання чисельності туристів з європейських країн і прискорене скорочення потоку з країн СНД. При цьому порушення загальної тенденції деякими з показників мають свої чіткі пояснення. Так, піковий сплеск в'їзду європейців у 2008 р. частково пояснюється проведенням у Києві засідання ЄБРР, але головним фактором зміни стало збільшення потоку польських туристів, які забажали ближче познайомитися з країною, разом з якою вони стали господарями футбольного чемпіонату у 2012 р. Так само коливання

загального потоку з країн СНД залежать переважно від кількості росіян, які відпочивають у Криму (частка російських туристів у загальному потоці туристів з країн СНД протягом багатьох років коливається в межах 65-75%). Крім того, у 2010 р. на падіння показників в'їзду з країн СНД також вплинуло скорочення потоку білоруських туристів, обумовлене економічною та політичною ситуацією в Білорусі [7].

Загалом аналіз туристичних потоків з країн, що є «грандами» європейського туризму свідчить про достатньо невисокий, але стабільний інтерес до України не тільки з країн, що є традиційними «постачальниками» туристів як Німеччина та Великобританія (хоча в цілому у виїзних потоках цих країн Україна має частку значно меншу за 1%), але й таких країн, як Франція, Італія, Туреччина. Стабільним є інтерес до подорожей в Україну і серед туристів з Австрії, Іспанії, Нідерландів, Швейцарії та Чехії (щорічно з цих країн приїжджає по 8-12 тис. громадян), Данії, Швеції та Норвегії (5-8 тис.).

Зміни у абсолютних величинах подорожей, що декларовані як туристичні протягом 2005-2012 рр., цілковито відповідають тенденціям змін загального потоку, але частка туристичних подорожей у загальному потоці тих, хто в'їжджали після 2005 р., різко скоротилася і тепер становить лише 5-6%. У зв'язку з цим варто зазначити, що скасування навесні 2005 р. обов'язковості оформлення віз при поїзді в Україну тривалістю до 90 днів для громадян більшості європейських країн, а також США, Канади та Японії, суттєво змінило структуру в'їзного потоку. Спрощення формальностей призвели до того, що у наступні роки близько 90% іноземців, які відвідують Україну, декларують свою подорож як приватну незалежно від того, чи будуть вони тут відвідувати родичів і знайомих, чи налагоджувати партнерські стосунки, чи відпочивати і подорожувати країною. Відтак, перше

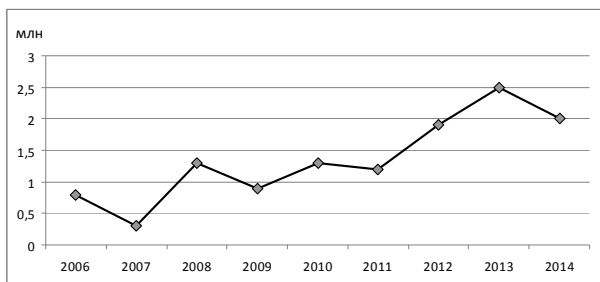

Рис. 3. Динаміка виїздів туристів-громадян України у 2006-2014 рр. (За матеріалами Державної служби статистики України)

місце за прибуттями громадян іноземних держав до України займають приватні поїздки.

В Європейському рекреаційному макрорегіоні саме Східна Європа спеціалізується на наданні курортних послуг через їх порівняну дешевизну, а також значну забезпеченість кліматичними та бальнеологічними рекреаційними ресурсами та давні традиції їх використання. Головний їх споживач - населення Західної та Північної Європи. Саме тому туризм як ціль прибуття в Україну займає друге місце [11].

Наступними є службові, ділові та дипломатичні цілі. Україна є членом міжнародних організацій, але практика показує, що частіше саме українські дипломати виїжджають на зустрічі в інші країни. Такий факт можна пояснити досить низьким рівнем задоволення потреб ділових туристів. Часто-густо, туристична інфраструктура України не здатна забезпечити учасників різного роду прийомів, конференцій, нарад всіма необхідними зручностями.

Висновки. Аналіз показників туристичних потоків між Україною та Польщею виявив, що країнами-постачальниками туристів для Польщі є: Україна, Білорусь і Росія, а серед країн-членів ЄС - Велика Британія та Німеччина. Для України такими країнами є: Росія і Польща, а також Молдова, Білорусь, Румунія, Угорщина, Словаччина. Основними країнами-дестинаціями виїзного туризму Польщі є: Німеччина, а також Чехія, Австрія, Словаччина, Італія та ін. Для України такими країнами є: Росія, Польща, Румунія, Туреччина, Єгипет, Німеччина та ін.

Приклад транскордонної співпраці України та Польщі в галузі туризму показує, що тільки за рахунок активізації діяльності транскордонних регіонів Україна зможе збільшити показники іноземних прибуттів, а отже і фінансових надходжень та кількості працевлаштованих, покращення інфраструктури та й взагалі зростання процесів міжкультурної комунікації, що веде до сприйняття туристом світогляду інших людей, їх життєвих орієнтирів, а в кінцевому етапі - уникнення збройних та військових конфліктів.

Література

1. Біланюк О. П. Сучасний стан та перспективи розвитку міжнародного туризму в українсько-польських відносинах / О. П. Біланюк: [Електронний ресурс]/ Режим доступу: http://tourlib.net/statti_ukr/bilanjuk.htm
2. Бучко Ж.І. Транскордонний туризм у контексті євроінтеграції України / Ж.І. Бучко // Науковий вісник Чернівецького університету: збірник наукових праць. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2015. – Вип. 744-745: Географія. – С. 109-111.
3. Гришко Р. О. Роль транскордонного співробітництва у розвитку українсько-польських відносин в галузі туризму / Р. О. Гришко: [Електронний ресурс]/Режим доступу: <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/IMV/article/view/3291/3246>
4. Дубович І. А. Особливості та перспективи розвитку українсько-польського транскордонного співробітництва у галузі туризму / І. А. Дубович: [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://archive.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvnlut/15_7/274_Dubowicz_15_7.pdf
5. Кузик С. Історико-культурні ресурси українсько-польського прикордоння та особливості їх використання для туристичних цілей / С. Кузик, Д. Литвин // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – 2012. – № 21. – С.475-482: [Електронний ресурс]/Режим доступу: http://tourlib.net/statti_ukr/kuzyk2.htm
6. Онисько М.Б. Міжнародний туризм: світові тенденції та українські реалії / М.Б. Онисько // Сайт агентства стратегічних досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sd.net.ua/2012/05/24/turizm-ukraine-mir.html>
7. Письменний О.А. Аналіз ринку міжнародного туризму України / О.А. Письменний // Економічний аналіз: зб. наук. Праць / Тернопіль: «Економічна думка», 2014. – Том 15. – № 1. – С. 144-153.
8. Польсько-українська стратегія співробітництва на 2007-2015 рр.: [Електронний ресурс]/Режим доступу: file:///C:/download/Strategy_ua-pl_2007-2015_ukrainian.pdf
9. Статистична інформація. Туризм // Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
10. Miszczuk A. Pogranicze polsko-ukraiskie a polityka zagraniczna III RP / A. Miszczuk // Polskie pogranicza a polityka zagraniczna u progu XXI wieku / Red. Ryszarda Stemplowskiego i Adriany Ielazo. Instytut Spraw Międzynarodowych. – Warszawa, 2002. – S. 263-280.
11. Turystyka w Polsce // Oficjalna strona internetowa Wydawnictwa Edukacyjne Wiking [Elektroniczny zaszyb]. – Tryb dostępu: <http://www.wiking.edu.pl/article.php?id=320>
12. Turystyka w 2012 r. : Tourism in 2012 / red. Piotr Jysoc; Giwywny Urz.Łed Statystyczny, Departament Badac Spoiecznych i Warunkiw Ęycia. Warszawa: Zaklad Wydawnictw Statystycznych, 2013, – 203 s.
13. Zagraniczne podryie Polakow , Statystyka // Oficjalna strona internetowa Instytutu Turystyki [Elektroniczny zaszyb]. – Tryb dostępu: http://www.intur.com.pl/polacy_zag11.php
14. Zychon K. Kulturowe uwarunkowania i wspolpraca transgraniczna Polski z Ukraine / K. Zychon // Євро-

Таблиця 4

**Структура виїзного туризму з України у 2012-2013 рр. за метою відвідування
(За матеріалами Державної служби статистики України)**

Мета	2012 р.		2013 р.	
	кількість осіб	структура	кількість осіб	структура
службова поїздка	362 631	1,69	275 151	1,16
організований туризм	641 836	2,99	354 840	1,49
приватна поїздка	2 0428 369	95,31	23 131 296	97,35

Таблиця 5

**Іноземні прибуття в Україну протягом 2006-2014 рр. (в млн. ос.)
(За матеріалами Державної служби статистики України)**

Рік	Кількість іноземних громадян, які відвідали Україну	Іноземні туристи	Різниця
2006	18 935 775	299 125	18 636 650
2007	23 722 157	372 455	23 349 702
2008	25 449 078	372 752	25 076 326
2009	20 798 342	282 287	20 516 055
2010	21 203 327	335 835	20 867 492
2011	21 415 296	234 271	21 181 025
2012	23 012 823	269 969	22 742 854
2013	24 671 227	232 311	22 438 916
2014*	22 437 671	17 070	22 420 601

*Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції

пейські інтеграційні процеси і транскордонне співробітництво: міжнародні відносини, економіка, політика, географія, історія, право: тези доповідей II Міжнар. наук.-практ. конф. студ., аспірантів і молодих науковців. – Луцьк, 30 верес. – 1 жовт. 2004 р. / за ред. В. Й. Лажніка, С. В. Федонюка. – Луцьк: РВВ „Вежа” Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2004. – С. 162-164.

References

1. Bilanyuk O. P. Suchasny'j stan ta perspekty'vy' rozvy'tku mizhnarodnogo tury'zmu v ukrayins'ko-pol's'ky'x vidnosy'nax / O. P. Bilanyuk: [Elektronny'j resurs]/ Rezhy'm dostupu: http://tourlib.net/statti_ukr/bilanjuk.htm [in Ukrainian]
2. Buchko Zh.I. Transkordonny'j tury'zm u konteksti yevrointegraciyi Ukrayiny' / Zh.I. Buchko // Naukovy'j visny'k Chernivecz'kogo universy'tetu: zbirny'k naukovy'x prac'. - Chernivci: Chernivecz'ky'j nac. unt, 2015. - Vy'p. 744-745: Geografiya. - S. 109-111. [in Ukrainian]
3. Gry'shko R. O. Rol' transkordonnogo spivrobitny'cztva u rozvy'tku ukrayins'ko-pol's'ky'x vidnosy'n v galuzi tury'zmu / R. O. Gry'shko: [Elektronny'j resurs]/Rezhy'm dostupu: <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/IMV/article/view/3291/3246> [in Ukrainian]
4. Dubovy'ch I. A. Osobly'vosti ta perspekty'vy' rozvy'tku ukrayins'ko-pol's'kogo transkordonnogo spivrobitny'cztva u galuzi tury'zmu / I. A. Dubovy'ch: [Elektronny'j resurs]/Rezhy'm dostupu: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/nvnlto/15_7/274_Dubowicz_15_7.pdf [in Ukrainian]
5. Kuzy'k S. Istory'ko-kul'turni resursy' ukrayins'ko-pol's'kogo pry'kordonnya ta osobly'vosti yix vy'kory'stannya dlya tury'sty'chny'x cilej / S. Kuzy'k, D. Ly'tvy'n // Ukrayina: kul'turna spadshhy'na, nacional'na svidomist', derzhavnist'. - 2012. - #21. - S.475-482: [Elektronny'j resurs]/Rezhy'm dostupu: http://tourlib.net/statti_ukr/kuzyk2.htm [in Ukrainian]
6. Ony's'ko M.B. Mizhnarodny'j tury'zm: svitovi tendenciyi ta ukrayins'ki realiyi / M.B. Ony's'ko // Sajt agentstva strategichny'x doslidzhen' [Elektronny'j resurs]. – Rezhy'm dostupu: <http://sd.net.ua/2012/05/24/turizm-ukraine-mir.html> [in Ukrainian]
7. Py's'menny'j O.A. Analiz ry'nku mizhnarodnogo tury'zmu Ukrayiny' / O.A. Py's'menny'j // Ekonomichny'j analiz: zb. nauk. Prac' / Ternopil': «Ekonomichna dumka», 2014. – Tom 15. – # 1. – S. 144-153. [in Ukrainian]
8. Pol's'ko-ukrayins'ka strategiya spivrobitny'cztva na 2007-2015rr.: [Elektronny'j resurs]/Rezhy'm dostupu: file:///C:/download/Strategy_ua-pl_2007-2015_ukrainian.pdf [in Ukrainian]
9. Staty'sty'chna informaciya. Tury'zm // Oficijny'j sajt Derzhavnoyi sluzhby' staty'sty'ky' Ukrayiny' [Elektronny'j resurs]. – Rezhy'm dostupu: <http://www.ukrstat.gov.ua/> [in Ukrainian]
10. Mischczuk A. Pogranicze polsko-ukraieskie a polityka zagraniczna III RP / A. Mischczuk // Polskie pogranicza a polityka zagraniczna u porogu XXI wieku / Red. Ryszarda Stemplo-wskiego i Adriany Jęłazo. Instytut Spraw Międzynarodowych. – Warszawa, 2002. – S. 263–280. [in Polish]
11. Turystyka w Polsce // Oficjalna strona internetowa Wydawnictwa Edukacyjne Wiking [Elektroniczny zaszyb].

- Tryb dostępu: <http://www.wiking.edu.pl/article.php?id=320> [in Polish]
12. Turystyka w 2012 r. : Tourism in 2012 / red. Piotr Jysoc; Główny Urząd Statystyczny, Departament Badań Społecznych i Warunków Życia. Warszawa: Zakład Wydawnictw Statystycznych, 2013, – 203 s. [in Polish]
13. Zagraniczne podryje Polaków, Statystyka // Oficjalna strona internetowa Instytutu Turystyki [Elektroniczny zasób]. - Tryb dostępu: http://www.intur.com.pl/polacy_zag11.php [in Polish]
14. Zychon K. Kulturowe uwarunkowania i współpraca transgraniczna Polski z Ukrainie / K. Zychon // Yevropejs'ki integracijni procesy' i transkordonne spivrobotny' czto: mizhnarodni vidnosy'ny', ekonomika, polity'ka, geografiya, istoriya, pravo: tezy' dopovidej II Mizhnar. nauk.-prakt. konf. stud., aspirantiv i molody'x naukovciv. - Lucz'k, 30 veres. - 1 zhovt. 2004 r. / za red. V. J. Lazhnika, S. V. Fedonyuka. - Lucz'k : RVV „Vezha” Voly'n. derzh. un-tu im. Lesi Ukrayinky', 2004. - S. 162-164.

Бучко Ж.И., Меленко Я.И. Показатели трансграничного туризма Украины и Польши. Исследованы процессы и динамика трансграничного сотрудничества Украины и Польши в области туризма. Основное внимание уделено анализу динамики туристических потоков между Украиной и Польшей на протяжении последних десяти лет. Проанализированы показатели выездного и въездного туризма Украины и Польши, определены приоритетные страны-дестинации по обоим показателям и современные тенденции на рынке туристических услуг в рамках трансграничного сотрудничества. Определены основные препятствия, перспективы и преимущества трансграничного сотрудничества между Украиной и Польшей в области туризма.

Ключевые слова: трансграничный туризм; трансграничное сотрудничество; еврорегион; туристические потоки; въездной туризм, выездной туризм, туристическая дестинация.

Buchko Z. I, Melenko. Y.I. Quantitative Indicators of Transboundary Tourism in Ukraine and Poland. The importance of transboundary tourism research at Ukraine-Poland border is a direct consequence of increased tourist flow between the two countries. Poland as a country is an intermediary in the process of Ukraine-EU integration. This means, that in the process of inclusion of Ukraine in the European community, Poland represents Ukrainian interests and plays active role in improving all kinds of Ukrainian state policies, in particular policies related to tourism. Tourism-related interaction between the two countries is growing continually, which motivates systematic and detailed analysis of different tendencies of the local tourism services market established as the part of the transboundary relations.

The goal of writing this manuscript is establishing key tendencies of Ukrainian-Polish transboundary tourism marked, which requires analysis of the statistical data on Ukrainian-Polish tourist flow by identifying the primary source countries of incoming tourists and the primary tourism destination countries in Poland and Ukraine.

The methodology of our work relies on systematization and synthesis of the statistical data about Ukrainian-Polish tourist flows. Quantitative characteristics of the inbound and outbound tourism flows in Ukraine and Poland are illustrated in several tables and figures.

Results. The authors studied the processes of transboundary collaboration between Ukraine and Poland and the dynamics thereof, determining several important tendencies related to this tourism. The main attention was focused on the analysis of the dynamics of tourist flow between Ukraine and Poland during the last decade and on the analysis of inbound and outbound tourism in the two countries. The authors showed that international tourist travel of Polish residents to other European destinations includes Ukraine. The main international destination for Polish tourists is Germany (over 2 million visits annually), whereas Ukraine was the destination for about 300 thousand Polish tourists. The total number of international trips originating in Poland in 2013 was over 11.4 million, increasing almost by 5 million trips in comparison to 2005. The most significant decline relative to the general trend (by almost 1.3M trips) was detected in 2008-2009, likely, because of the economic recession. Overall, our analysis shows that the international tourist is strongly influenced by economic and political factors. Other results included in the paper include the list of the most popular destinations for Polish tourists (Germany, Czech Republic, Austria, Italy, and The Netherlands) and the list of the least popular among the typical destinations (USA, Belarus, Russia, Denmark, and Bulgaria). The main source countries of inbound tourists for Poland are Ukraine, Belarus, and Russia, and among EU countries: the UK and Germany. For Ukraine, the main tourist source countries are Russia and Poland, followed by Moldova, Belarus, Romania, Hungary, and Slovakia.

For Ukrainian tourists, ten main outbound destinations include Russia, Poland, Belarus, Moldova, Hungary, Romania, Turkey, Slovakia, Egypt, and Germany. In 2009, Ukrainian international tourism decreased by half because of the unfolding world economic crisis that year.

Even though Russia was the main destination for Ukrainian tourists since 2006, in 2012 the leading destination shifted to Poland. The 2014 number of 4.6M visits to Russia is the lowest during the studied period: even in 2009 this number was higher by 0.3M. This sharp decrease is clearly explainable by the increasing military conflict in the Eastern Ukraine near the border with Russian Federation.

The novelty of our work is the determination of main tendencies and problems of the last decade in the international Ukrainian-Polish collaboration in the area of tourism.

The practical importance of the presented research is in the possibility of incorporating its results into outlining the main strategies and plans for developing tourism in Ukraine and Poland.

Key words: transboundary tourism, transboundary collaboration, European region, tourist flow, inbound tourism, outbound tourism, tourist destination.